

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. **All** Question are **compulsory**.  
2. **All** questions carry **equal** marks.

1. Discuss the various features of voluntary organization in India.

**OR**

Elaborate the Nature of Voluntary sector.

2. Explain the various types of Non-Government organization in Maharashtra.

**OR**

Define voluntary organization. Elaborate the role and significance of voluntary sector in Rural Development.

3. Explain the development of voluntary organization in post-independence period.

**OR**

Elaborate the special principles of management of voluntary organization.

4. Examine the work of various voluntary organization with suitable example.

**OR**

Explain various problems related to efficiency of voluntary organization and suggest measurement.

5. Write short note on **any two** of the following:
- Poverty eradication and voluntary organization
  - Importance of peoples participation
  - Concept of 'voluntary work' and 'volunteer'
  - Employment generation and voluntary sector.

\*\*\*\*\*

मराठी रुपांतर

[वेळ: २:३० तास]

[गुण: ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.  
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ भारतातील स्वयंसेवी संघटनांच्या विविध वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

किंवा

स्वयंसेवी संस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.२ महाराष्ट्रातील विविध अशासकीय संघटनांचे प्रकार विशद करा.

किंवा

स्वयंसेवी संघटनेची संकल्पना विशद करा आणि ग्रामीण विकास प्रक्रियेतील स्वयंसेवी क्षेत्राची भूमिका व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३ स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील स्वयंसेवी संघटनांचा विकास विशद करा.

किंवा

स्वयंसेवी संस्थेच्या व्यवस्थापनाची विशेष तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.४ विविध स्वयंसेवी संस्थांच्या कार्याचे उदाहरणासह मूल्यमापन करा.

किंवा

स्वयंसेवी संस्थांच्या कार्यक्षमते संदर्भातील विविध समस्या विशद करा आणि उपाय योजना सूचवा.

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा:-

- अ) दारिद्र्य निर्मुलन आणि स्वयंसेवी संघटना  
ब) लोक सहभागाचे महत्त्व  
क) 'स्वयंसेवी कार्य' व 'स्वयंसेवक' संकल्पना  
ड) रोजगार निर्मिती आणि स्वयंसेवी संस्था.